

gengæld er udnyttet her. Der indledes med en kort redegørelse for Sæbys historie, som er nyttig for den spadsere-tur, der følger efter. Stoppestederne er de huse, som planen fandt bevaringsværdige, og deres historie skildres kort. Man kan ærgre sig lidt over den hellige forargelse, der af og til kommer til orde over fortidens synder. Den er så nytteløs – også fordi man jo ikke ved, hvad fortiden tænkte om disse ting. »Gammelt ragelse« vel. Det kan man få mange til at tænke og nogle til at sige også i dag. Man kan også ærgre sig over illustrationerne. Ikke fordi de ikke er gode, for de er fortræffelige – og er Hugo Matthiessens fra 1917. Men de giver ingen mulighed for sammenligning med den fæle nutid, og det havde nu været nyttigt, selv om det på den anden side måske kan tvinge endnu en turist til Sæby. Bogen slutter med en ordforklaring over – fortrinsvis – arkitektoniske begreber og fremmedord. Det er en fin opmærksomhed mod læseren – også selv om der er »smuttet« nogle stykker, som burde have været med.

Finn H. Lauridsen

Leif Ingvorsen (red.): *Lokalhistorie. En vejledning til undervisning- og studiebrug.* (Dansk historisk Fællesforenings håndbøger, 1978). 127 s.

I 1976 vedtog Dansk historisk Fællesforening efter indstilling af en arbejdsgruppe bestående af lærere og lokalhistorikere at gøre en indsats for at fremme anvendelsen af lokalhistorien i skolen. Mens folkeskolen jævnligt har brugt lokalhistorien, bl.a. ved den serie af såkaldte »hjemstavnsbøger«, der kom i mellemkrigstiden, har det samme ikke været tilfældet for gymnasiet og de højere uddannelser. Efter 1958

har interessen i særlig grad samlet sig om de globale aspekter og det aktuelle; men lokalhistorien dyrkes da sideløbende, selv om den rigtignok er afhængig af den enkelte lærers lyst til og talent for at tage den op. På universiteterne har der dog været en stigende tendens mod specialer i disciplinen (ved Københavns Universitet oprettedes i 1970 Lokalhistorisk afdeling), og på Danmarks Lærerhøjskole har der med stor tilslutning været afholdt en række kurser.

Fællesforeningen nedsatte et udvalg til at se på sagen, og den foreliggende bog er et af resultaterne af dets arbejde. I indledningskapitlet peger lektor Leif Ingvorsen på, at lokalhistorien hverken skal være den eneste eller *er* den bedste måde at arbejde med historien på. Den kan danne basis for et videre udsyn, fordi den er nær og anskuelig; men den skal også føre videre – til rigshistorien og for den sags skyld længere endnu, alt dog samtidig med, at den har en værdi i sig selv. Et sogns skole og dens historie er såvel en helt lokal foreteelse som i de fleste træk også et vidnesbyrd om skolens almene forhold i Danmark. Den kan bruges til at registrere fortidens livsformer og til at drage sammenligninger med senere og nutidige forhold. Ingvorsen understreger, at det gælder for alle trin i uddannelserne, at det næppe er muligt at producere landsdækkende lærebøger i større omfang. Dertil er områderne trods alt for forskellige. Hver lærer eller hvert område må lave sit eget materiale, og bogens hovedformål er at pege på mulighederne.

Ingvorsen lægger selv for med brug af omegnen i de yngste klasser. Med det, der er børnene nærmest: nutidens skole som grundlag går han, ført af billeder og ikke mindst kort, også matrikelskort videre til selve landsbyen, hvis liv følges bagud i de facetter, det er

muligt at få med lokalt og fra museer eller centrale samlinger. Købstaden behandles på nogenlunde samme måde, arkæologien drages ind og kirken, og ekskursioner sætter det hele i relief. I Samfundsklasserne i Danmark o. 1600 peger Ingvorsen på, hvordan adelen kan studeres via herregårdene, de adelige gravsten og arkivalier, og borgerne via deres bevarede huse, deres epitafier og arkivalier samt for håndværkerne også deres redskaber. For bondestanden gælder det, at der, bortset fra frilandsmuseerne, kun er meget lidt mur- og nagelfast stof; her står arkiverne næste alene. Bogens bedste kapitel vil for mange læsere være Ingvorsens Landsbyen i 1700-tallets slutning. Kilderne er folketællingen 1787 og kirkebøgerne fra årene deromkring, og de underkastes »interessante spørgsmål«: om befolkningens aldersfordeling, fødsler og dødsfald, familiernes størrelse, ægteskaber, »uægte børn« og navneskik. Ingvorsen har prøvet sine spørgsmål på et par seminariehold; men kortere forsøg med en 8. og 9. klasse har også givet gode resultater.

De følgende kapitler, lektor Verner

Bruhn: Industrialismens første tid i en købstad, samme: Emner fra 30'nes Danmark, viceinspektør Kamma Warming: Om lokalhistorisk feltarbejde med stationsbyen som emne, adjunkt Henrik Fangel: Lokalsamfundet i defensiven følger nogenlunde samme mønster med forslag til emner og henvisninger til kilder og litteratur. Lektor Knud Prange præsenterer biblioteker, museer og arkiver, og Ingvorsen og Bruhn slutter med et udblik om det lokalhistoriske arbejdes organisation og muligheder for lærerne. Af de sidste kræver arbejdet med lokalhistorien meget; men de vil få meget igen: en kontakt med befolkningen, der hurtigt vil afsløre, at flere interesserer sig for deres egn, end de måske troede. Bogen, der slutes med et nyttigt sagregister, vil være en udmærket introduktion for alle, der har lyst til at gå igang. Den er levende og engageret, og der er meget at følge op – også via en litteraturfortegnelse, der synes at have alt med efter 1967. Det betyder, at »hjemstavnsbøgerne« ikke er optaget, og det er måske et savn, selv om det er bevidst.

Finn H. Lauridsen